

Asia: VN/34144/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Jotakin muuta

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saatavuuden parantamisesta?

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan tai lisäksi seuraavia toimia

Ehdotetut toimet kohtaan 2:

Ks. kohta 3.2 ja 3.3

3.1 Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa

-

Ehdotetut toimet kohtaan 3.1:

-

Muita huomioita kohtaan 3.1:

-

3.2 Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan tai lisäksi seuraavia toimia

Ehdotetut toimet kohtaan 3.2:

Kolmevuotiaiden ikäkausitarkastuksen ajankohta olisi perusteltua asettaa väljästi 2 1/2 - 3 ikävuoden välille. Selkeämmät kehitykselliset kielihäiriöt sekä autismikirjon häiriöt olisi hyvä tunnistaa jo ennen kolmatta ikävuotta mahdollisimman varhain aloitettavien tukitoimien käynnistämiseksi. Neuvoloiden käytössä oleva ja parhaillaan uudistettava Leikki-ikäisen lapsen neurologinen arvio (Lene) mahdollistaa seulontakriteereidensä puolesta neuvola-arvioinnin tekemisen jo 2 1/2 -vuotiaana.

Anni Pakarisen tekemä tutkimus tukee Lenen toimivuutta 2 1/2 -vuotiaiden lasten arvioinnissa (yli 2000 lasta) (Pakarinen et al (2016) Neurologisen kehityksen ongelmat ja niiden arviointi Lene-menetelmän avulla lastenneuvoloissa. Hoitotiede 28 (1), 3-16.

Muita huomioita kohtaan 3.2:

Thl esitteli aiemmin selkeämpää mallia kohdennettuun seurantaan kuin nyt luonnoksessa oleva kirjaus asiasta. Jää hieman epäselväksi, onko kohdennetussa seurannassa muutosta aiempaan toimintamalliin eli että neuvola-arviossa tarkempia tutkimuksia tarvitseva lapsi lähetetään neuvolatyöryhmän terapeuteille/psykologille lisätutkimuksiin. Joissakin tilanteissa neuvolan terveydenhoitajan tarkennettu arvio lisäkäynteineen olisi tarpeen, varsinkin arvioitaessa mahdollisten neuropsykiatristen piirteiden ja tarkkaavaisuushäiriön tarkempien tutkimusten tarvetta. Näissä pulmissa tarvitaan myös päivähoidon arviota, mikä ei välttämättä ole saatavilla ensimmäisellä neuvolakäynnillä. Terveydenhoitajat ovat pyytäneet lisäohjeistusta nimenomaan em. pulmien arviointiin (NMI:n toteuttama kysely neuvoloille v. 2025 alussa). Myös monikulttuuristen lasten arviointi on haastavaa yhdellä neuvolakäynnillä. Em. asioiden arviointiin kiinnitetään erityistä huomiota käsillä olevassa Lene-arvion uudistuksessa.

Ikäkausitarkastuksen laajuuden arvioinnin tulisi olla joustavaa varsinkin 5- ja 6-vuotiailla ja tämä olisi hyvä kirjata asetukseen selkeästi. Lapset, joiden kehitys näyttää kulkevan vähintään iänmukaisella tai ikätasoa paremmalla tasolla, eivät useinkaan tarvitse 5- ja 6-vuotiaana enää esim. Lene-arvion tekemistä kokonaan. Tarkastusta voi supistaa yksilöllisen harkinnan mukaan ja painottaa oppimisvalmiuksia sekä tarkkaavuuden säätelyn taitoja ja/tai asioita, joista vanhemmat ja päivähoido ilmaisevat huolta.

3.3 Kouluterveydenhuollon palveluissa

Ei, vaan tarvittaisiin ehdotetun sijaan tai lisäksi seuraavia toimia

Ehdotetut toimet kohtaan 3.3:

Pidimme aiemmin ehdotettua tarkastusta 4. luokalla parannuksena verrattuna nykyiseen 5. luokalla tehtävään tarkastukseen. Jos oppilas olisi hyvä lähettää tarkempiin tutkimuksiin selkeiden oppimisvaikeuksien, neuropsykiatristen piirteiden tai mielenterveyden kehityksen huolten vuoksi, tutkimukset täytyisi saada käyntiin hyvissä ajoin ennen yläkoulua. Tutkimuksiin pääsyyn voi olla pitkät jonot, jolloin tukitoimien järjestämisen kannalta tärkeät selvitykset ja diagnoosit viivästyvät. Huomionarvioista on myös, että esimurrosikä on usein jo alkanut 5. luokalla, jolloin ongelmien tunnistaminen voi peittyä murrosiän tuomien muutosten alle. Asetukseen olisi hyvä kirjata, että opettajien palaute lääkärille on erittäin tärkeä ja sitä edellytetään. Tämä ei aina toteudu, jolloin selkeätkin ongelmat voivat jäädä huomioimatta. Selkeiden ongelmien ja tuen tarve täytyisi todeta hyvissä ajoin alakoulussa.

Muita huomioita kohtaan 3.3:

-

3.4 Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

En osaa sanoa

Ehdotetut toimet kohtaan 3.4:

-

Muita huomioita kohtaan 3.4:

-

4. Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä terveystarkastuksesta terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

En osaa sanoa

Ehdotetut muokkaukset kohtaan 4:

-

5. Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten toteuttamiseksi?

En osaa sanoa

6. Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuksien ja suositusten päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimenpide riittävä?

Kyllä

7. Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

-

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

-

Muita huomioita asetusluonnoksista:

-

Riitta Valtonen
Niilo Mäki Instituutti, Jyväskylä